

HET LAARBEEKBOS

Een mooi voorbeeld van beboste ruimte in Brussel

Het Laarbeekbos zit geprangd tussen het Vlaamse platteland en de stad met zijn sterke ontwikkeling en infrastructuur (in dit geval de Ring). Het vormt in het noorden van Brussel, en meer speciaal op het grondgebied van Jette, een eiland vol uitzonderlijke biodiversiteit. Het maakt trouwens deel uit van de speciale beschermingszone Natura 2000 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De renovatie wil het behoud van de ecologische kwaliteit koppelen aan een belangrijke recreatieve functie.

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

Het verleden van het Laarbeekbos is, net zoals dat van het aangrenzende Dielegem- en Poelbos, rechtstreeks verbonden met de geschiedenis van de abdij van Dielegem die in de elfde eeuw werd gesticht.

Om de abdij te bouwen en ze later te vergroten, openden de monniken een broksteengroeve (Bavegemse kalksteen) op een plaats met de naam 'het laar', een ander woord voor 'ontgonnen terrein'. De stenen werden gebruikt bij de constructie van een aantal belangrijke gebouwen, zoals de Onze-Lieve-Vrouwkerk in Mechelen, een deel van de Sint-Michielskathedraal in Brussel, enz.

De steengroeve werd tegen het einde van de vijftiende eeuw opgegeven. Bronnen in de buurt zorgden constant voor overstromingen en zo kwam er een einde aan de moeilijke ontginning. Om toch nog rendement te halen uit het verlaten terrein, beslisten de monniken om er een bos aan te leggen.

Rond 1600 strekte het 'Laarbeekbosch' zich uit over een oppervlakte van ongeveer 5 hectare. Toen de goederen van de abdij na de Franse revolutie in handen kwamen van de staat, telde het bos meer dan 100 hectare en strekte het zich uit tot aan de Molenbeek.

Het bos werd na de ontmanteling van de abdij een prooi voor speculanten en kende tussen 1796 en 1962 een hele reeks eigenaars. Die kaptten heel wat bomen en verkleinden zo de oppervlakte met bijna twee derde. Een van de eigenaars, advocaat Eugène Van den Elschen, liet in 1908 het paviljoen in Normandische stijl bouwen. Vandaag is het een restaurant en maakt het deel uit van de derde fase van het Koning Boudewijnpark.

Na een beslissing van de rechtbank naar aanleiding van een verkavelingsproject, werd de gemeente Jette in 1962 eigenaar van het gebied en de Normandische chalet. Vijftien jaar later verkocht de gemeente het bos aan de Belgische staat die het beheer toevertrouwde aan de Dienst Waters en Bossen van het ministerie voor Landbouw. Na de regionalisering nam Leefmilieu Brussel – BIM die rol over.

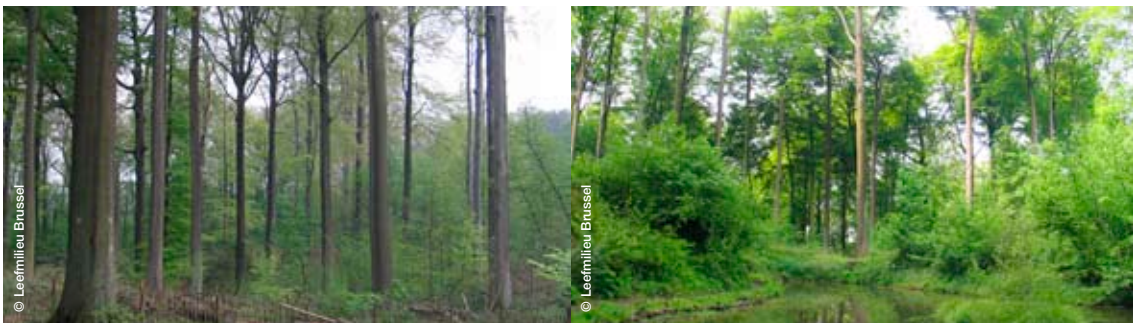

ALGEMENE BESCHRIJVING : EEN BOS MET GROTE LANDSCHAPPELIJKE WAARDE

Het Laarbeekbos is het grootste bosgebied in het noorden van Brussel. Het ligt tegen een lichte helling met een zuidelijke oriëntatie. In het centrale deel is er een redelijk diep dal als gevolg van de ontginning van de steengroeve in de middeleeuwen. Een bosvijver – waar een van de drie beken in het bos ontspringt – strekt zich daar uit over een lengte van een dertigtal meter.

Zoals het Zoniënwoud biedt het bos plaats aan een belangrijke verzameling beuken die heel oud zijn en uniform (alle bomen zijn ongeveer even oud). Het bos is samengesteld uit beuken (*Fagus sylvatica*), maar er staan ook essen (*Fraxinus excelsior*), inlandse of zomereiken (*Quercus robur*) en gewone esdoorns (*Acer pseudoplatanus*). Op een deel van de helling en in de valleien sluit het beukenbos aan op een essen-beukenbos met daslook of een essenbos met levermos, waar es en els (*Alnus glutinosa*) overheersen. Een dicht bos met knotwilgen (*Salix caprea*) ontwikkelde zich op een stuk opgehoogd terrein in het zuidoosten van het gebied, vlakbij de moestuinen van het Koning Boudewijnpark. En dan zijn er de populieren: twee populierengroepen groeien op de vroeger bewerkte percelen in het zuidoosten van het park en aan de rand van het gebied vormen ze een lijn die de grens trekt tussen het bos en de aanpalende gronden.

Het water van de beken is van uitstekende kwaliteit en rijk aan calciumcarbonaat. Bij contact met de lucht slaat dit belangrijke kalkelement neer en veroorzaakt het plaatselijk de vorming van kalktuf op de resten van planten, een eerder uitzonderlijk fenomeen in het Brussels Gewest.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

Vanuit biologisch en geomorfologisch standpunt is het Laarbeekbos een uitzonderlijk gebied omdat plantengroei en flora er heel sterk verbonden zijn met de bodem- en reliëftypes.

Het meest merkwaardige aspect van het Laarbeekbos is de spectaculaire bloei van onderhoutplanten in de lente: vlekken daslook in het essenbos, bosanemonen tussen de beuken in de zones die niet volop in de schaduw liggen, en hier en daar ook boshyacinten. In de kalkrijke gebieden en in de essenbosjes bloeien behalve daslook en anemonen ook meiklokjes, dotterbloem, speenkruid, viooltjes, zenegroen, pinksterbloem, valeriaan, moeraswilgenroosje, kattenstaart, bossleutelbloem, penningkruid, enz.

Een ander speciaal kenmerk van dit bos? De hoogstammen en het onderhout laten relatief veel licht door, en dat geeft belangrijke en mooie variaties in de lichtsterkte.

Omdat er veel oude bomen zijn met holle ruimten, leven er in Laarbeek relatief veel vogelsoorten die hun nesten in boomholten bouwen: groene en bonte specht, houtduif, koolmees, kerkkouw, enz. Ook heel wat parkieten nesten in het bos.

Het Laarbeekbos is samen met de groene ruimten in de omgeving (Poelbos, Dielegembos, de moerassen van Jette en Ganshoren en het Koning Boudewijnpark) erkend als een speciale beschermingszone Natura 2000. Het geheel vormt een essentieel voedingsgebied voor de verschillende soorten vleermuizen, zoals de grootoortvleermuis en de mopsvleermuis (barbastella).

HOE HET WORDT BEHEERD

Leefmilieu Brussel - BIM stelde een beheersplan op voor het Laarbeekbos. Het gebied was hier en daar in verval en had nood aan een nieuwe aanpak die de grote ecologische waarde (14 hectare aan de oostelijke en westelijke rand kreeg het statuut van natuurreservaat) verzoent met de recreatieve functies.

Om de meest kwetsbare en beschadigde zones te beschermen, kwamen er omheiningen. De renovatie en herstructurering van de wegen en wandelpaden gebeuren in dezelfde geest. Daarbij is het de bedoeling de wandelaars in goede banen te leiden en ze uit te nodigen om altijd op de paden te blijven. Sommige paden zijn voorbehouden aan voetgangers, andere mogen ook door fietsers worden gebruikt. Het gebruik van mountainbikes is niet langer toegelaten buiten de aangelegde wegen. Honden moeten altijd aan de leiband.

Het plan voorziet ook belangrijke bosbouwwerken om de oude beuken en andere variëteiten te vernieuwen. Houtkap en nieuwe aanplant worden over een periode van 24 jaar geprogrammeerd. Daarbij zal ook aandacht gaan naar het in stand houden van voldoende lichtdoorsijpeling in het onderhoud, een typisch kenmerk van het Laarbeekbos.

Dode of oude bomen blijven ter plekke als schuilplaats en voedsel voor de fauna. De mooiste bomen ontsnappen aan het rooien. Dringende houtkap omwille van de gezondheid van de bomen of de veiligheid gebeurt meteen, maar voor de rest zijn geen ingrepen gepland in het natuurreservaat met zijn meer gediversifieerd en evenwichtig bomenareaal. De bomen mogen hier op natuurlijke wijze evolueren.

BIJZONDERE MONUMENTEN EN BEELDHOUWWERKEN

BEELDHOUWWERK

Gedenkteken voor Jan Verdoodt (1982)

Dit gedenkteken voor de figuratieve schilder Jan Verdoodt (1908 – 1980) kreeg in 1982 een plaatsje aan de ingang van het Laarbeekbos. Deze kunstenaar sluit aan bij het surrealisme en schilderde graag de natuur, die hij koppelde aan het menselijke lichaam – vooral dat van de vrouw. Het bos heeft ook een dreef die naar hem werd genoemd.

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

Ten oosten: het Dielegembos.

Ten zuiden: het Koning Boudewijnpark (fase III), het Poelbos en de meren van Jette en Ganshoren.

Oppervlakte: 34,67 hectare.

Typologie: natuurreservaat en bos dat is onderworpen aan het Boswetboek.

Eigenaar: Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Beheer: Leefmilieu Brussel – BIM.

Klassering: het bos is sinds 18 november 1976 geklasseerd voor zijn waarde als bos en landschap.

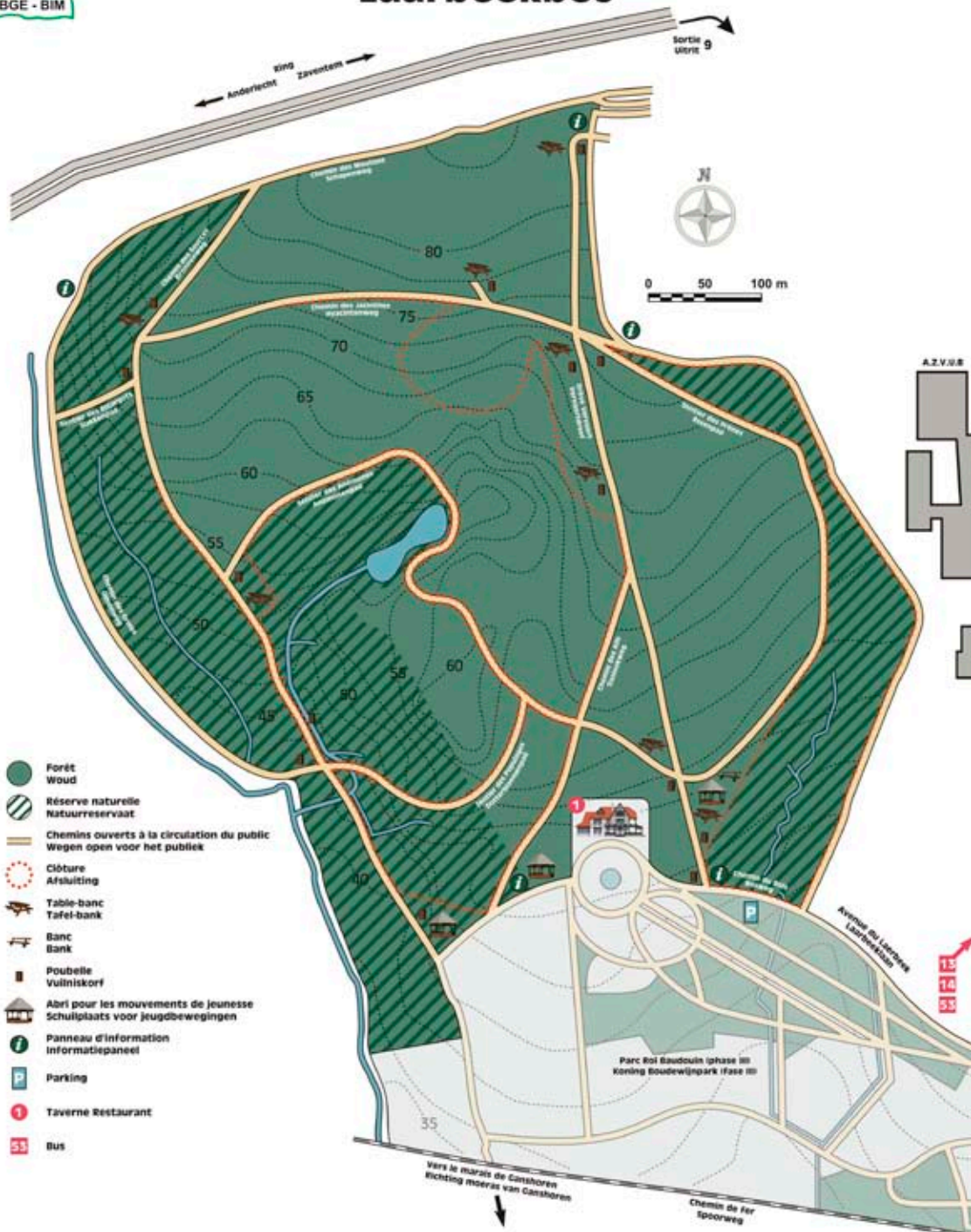
Een deel van het bos geniet sinds 10 december 1998 van het statuut van gewestelijk natuurreservaat.

In toepassing van de richtlijn CEE 92/43 kreeg het Laarbeekbos een erkenning als speciale beschermingszone Natura 2000.

Bois du Laerbeek Laarbeekbos

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

Het Laarbeekbos is altijd toegankelijk. Het Boswetboek is er van toepassing. Boswachters doen er regelmatig hun ronde.

INFORMATIE TER PLAATSE

Hebt u een vraag ? Wilt u een probleem signaleren ? Spreek dan een van de boswachters aan.

In noodgevallen: Boswachtersdienst op 0497/599 362.

Leefmilieu Brussel – BIM : 02/775 75 75, info@leefmilieubrussel.be.

UITRUSTING

Een open schuilplaats rechts van de hoofddreef, picknicktafels, zitbanken, vuilnisbakken, informatieborden. Honden moeten altijd aan de leiband blijven.

INGANGEN

Het Laarbeekbos ligt in Jette. Ten noorden ervan loopt een weg parallel met de Brusselse Ring (Schapenweg), ten oosten liggen de gebouwen van het universitaire ziekenhuis UZ-VUB en ten zuiden de derde fase van het Koning Boudewijnpark. De ingangen liggen aan de Laarbeeklaan, de Bosstraat (die het Koning Boudewijnpark doorkruist) en de Schapenweg.

TOEGANKELIJKHEID VOOR PERSONEN MET BEPERKTE MOBILITEIT

Ze kunnen zonder problemen op de belangrijkste wegen in dolomiet. Er zijn wel enkele stevige hellingen.

OPENBAAR VERVOER

Tussen 2007 en 2009 voert de MIVB een grote herstructurering door van haar netwerk om de mobiliteit in Brussel te verbeteren. Tijdens deze periode gebeuren er ingrijpende veranderingen aan de lijnen. Wij vragen u naar de website van de [MIVB](#) te surfen om te weten welke lijnen van het openbaar vervoer dit park aandoen.

MEER INFORMATIE

- Meer informatie over [het architecturale patrimonium van het Gewest](#).
- Meer informatie over [het groene en blauwe netwerk](#).
- Meer informatie over [Natura 2000](#).
- Meer informatie over de [Groene Wandeling](#).

